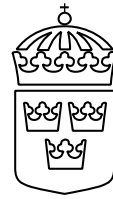

Regeringens skrivelse

2020/21:61

Riksrevisionens rapport om styrning av
ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle,
Linnéuniversitetet och Stockholms universitet

Skr.
2020/21:61

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 10 december 2020

Morgan Johansson

Matilda Ernkrans
(Utbildningsdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Att styra utbildning till ämneslärare – en granskning av Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet (RiR 2020:15).

Granskningen visar enligt Riksrevisionen att styrningen fungerar olika väl på de tre lärosätena. För att bidra till en ökad kvalitet i ämneslärarprogrammen och den kompletterande pedagogiska utbildningen behöver de enligt Riksrevisionen därför i olika grad tydliggöra ansvarsfördelningen, förbättra samordningen och i högre utsträckning ta tillvara studenternas erfarenheter i styrningen. Riksrevisionen lämnar därför rekommendationer till de granskade lärosätena för att utveckla styrningen av ämneslärarutbildningen. Inga rekommendationer lämnas till regeringen.

Det är en högt prioriterad fråga för regeringen att alla barn och elever ska få möta kunniga och kompetenta lärare. Arbetet för att få fler att vilja bli och förbli lärare är prioriterat för regeringen och omfattande insatser har genomförts, bl.a. för att stärka kvaliteten i lärarutbildningarna. Regeringen välkomnar granskningen och anser att den kan bidra till den fortsatta utvecklingen av lärosätenas styrning av ämneslärarutbildningen. Regeringen förutsätter att de berörda lärosätena tar del av rekommendationerna för att utveckla styrningen av ämneslärarutbildningen. Regeringen avser inte att vidta några åtgärder till följd av rapporten och anser att den med denna skrivelse är slutbehandlad.

Innehållsförteckning

1	Ärendet och dess beredning	3
2	Riksrevisionens iakttagelser.....	3
3	Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser	6
4	Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser	7
Bilaga 1	Att styra utbildning till ämneslärare – en granskning av Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet (RiR 2020:15)	8
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 december 2020		77

Riksdagen överlämnade den 26 augusti 2020 Riksrevisionens granskningsrapport Att styra utbildning till ämneslärare – en granskning av Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet (RiR 2020:15) till regeringen. Granskningsrapporten finns i *bilagan*. Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet har beretts tillfälle att yttra sig med anledning av granskningsrapporten. Yttrandena finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2020/04515).

2 Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen har, mot bakgrund av kritik som har riktats mot kvaliteten i ämneslärarutbildningen, granskat lärosätenas styrning av ämneslärarprogram och kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Enligt Riksrevisionen är utmaningar i styrningen av utbildningen en möjlig förklaring till att problemen framstår som svåra att åtgärda.

Riksrevisionen har därför granskat om styrningen av ämneslärarprogram och KPU vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet ger utbildningarna förutsättningar att hålla hög kvalitet och utvecklas.

Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionens granskning visar att styrningen fungerar olika bra på de tre lärosätena. För att bidra till en ökad kvalitet i ämneslärarprogrammen och KPU behöver lärosätena enligt Riksrevisionen därför i olika grad tydliggöra ansvarsfördelningen, förbättra samordningen och i högre utsträckning ta tillvara studenternas erfarenheter i styrningen. Riksrevisionen lämnar inga rekommendationer till regeringen.

Variation i brister i styrningen av ämneslärarutbildning

De tre lärosätena har enligt granskningsrapporten olika förutsättningar att styra ämneslärarprogram och KPU, men samtliga har utrymme att utveckla styrningen av sina utbildningar.

- Högskolan i Gävle kan utveckla sin styrning av ämneslärarprogrammen och KPU. Lärosätets styrning och dess små och relativt sammanhållna utbildningar skapar dock i stort förutsättningar för att utbildningen ska kunna utvecklas.
- Linnéuniversitetet kan förbättra styrningen av utbildningarna, men har i huvudsak lyckats skapa goda strukturer för att utbildningarna ska kunna utvecklas, trots många studenter och ämnesinriktningar.
- Stockholms universitets storlek och utbildningens organisatoriska spridning innebär utmaningar för styrningen på lärosätet. Universitetet är det lärosäte där styrningen har störst utvecklingsmöjligheter.

Ansvarsfördelningen är ibland otydlig på lärosätena

Riksrevisionen konstaterar att på Högskolan i Gävle är ansvaret för utveckling av utbildningarna tydligt knutet till en utbildningsledare. Vid Linnéuniversitetet ger den tydliga ansvarsfördelningen förutsättningar för att kunna fatta viktiga beslut om utveckling av utbildningarna. Trots detta kan dock, enligt Riksrevisionen, de båda lärosätena arbeta för att förtydliga ansvaret. På Stockholms universitet är det oklart vilken funktion som bär ett samlat ansvar för ämneslärarprogrammen och KPU. I stället är ansvaret uppdelat på många aktörer, och delvis överlappande.

Samordningen behöver bli mer effektiv

Ämneslärarutbildningen är komplex och utmanande att styra, och ju mer omfattande utbildningen är, desto mer samordning krävs, konstaterar Riksrevisionen. Enligt revisionen är därför uppfattningen att det tar tid att utveckla utbildning till ämneslärare mer utbredd på Stockholms universitet och Linnéuniversitetet än på Högskolan i Gävle. På Stockholms universitet gör dock ett otydligt och delvis överlappande ansvar, kombinerat med en omfattande beredningsorganisation, att samordningen blir tidskrävande och alltför sällan omsätts i åtgärder som utvecklar utbildningen.

Samordning handlar också om att tillvarata kompetens som är viktig för utbildningen. Riksrevisionen anser att Högskolan i Gävle behöver utveckla samverkan mellan olika aktörer i styrningen av ämneslärarutbildningarna. Vinster av samordningen behöver då ställas mot kostnader för att utöka den.

Studenters syn på utbildningen kan bättre tas tillvara

Riksrevisionen betonar att studenterna bör vara en central källa för kontinuerlig information om programmets kvalitet. De kan ge samlade omdömen om utbildningen, exempelvis om den hänger ihop och om relationen mellan olika ämnen. Studenternas medverkan i utvecklingsarbetet varierar dock. Enligt Riksrevisionen har Linnéuniversitetet gjort störst ansträngningar för att ta vara på studenternas perspektiv på utbildningen.

Rekommendationerna till Högskolan i Gävle och Stockholms universitet

Riksrevisionen lämnar följande rekommendation till Högskolan i Gävle och Stockholms universitet:

- Utveckla formerna för att beakta studenternas erfarenheter av utbildningen. Studenterna måste i högre grad involveras i utvecklingen av utbildningen, och lärosätena behöver därför utveckla fungerande former för studentinflytande.

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till Högskolan i Gävle:

- Ta fram strukturer för att ytterligare involvera ansvariga för ämnen och utbildningsvetenskaplig kärna i styrningen av ämneslärarprogrammen och KPU. Nyttan av utökat samarbete bör avvägas mot ökade kostnader. Samarbetet ska riktas mot konkret utvecklingsarbete av utbildningarnas kvalitet.
- Klargör akademirådets roll i styrningen av utbildning. I det ingår att tydliggöra akademirådets relation till övriga aktörer, särskilt utbildnings- och forskningsnämnden.

Rekommendationerna till Linnéuniversitetet

Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till Linnéuniversitetet:

- Säkerställ att det finns en tydlig ansvarsfördelning och tydliga beredningsvägar för utbildning till ämneslärare inom samtliga fakulteter och institutioner som bedriver utbildningen. Exempelvis behövs funktioner med ansvar för respektive ämne som kan delta i samordningen av ämneslärarprogrammen och KPU.
- Säkerställ effektiva kommunikationsvägar mellan nämnden för lärarutbildning, programrådet, kansliet för lärarutbildning, och samtliga fakulteter och institutioner som bedriver utbildning till ämneslärare.

Rekommendationerna till Stockholms universitet

Riksrevisionen anser att Stockholms universitet behöver klargöra ansvarsförhållanden för utbildningarna och öka effektiviteten i samordningen. Mer konkret innebär det att Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer till universitetet:

- Klargör vilken funktion som ansvarar för att driva programövergripande utvecklingsarbete för ämneslärarprogrammen och KPU. Överväg att ge programråden en mer framträdande roll och effektivisera deras arbete genom att:
 - minska antalet programråd med ansvar för ämneslärarprogrammen och KPU
 - stärka programrådets relation till lärarutbildningsberedningarna
 - ge programråden ett större ansvar för att bereda utbildningsplaner.
- Tydliggör i övrigt relationer mellan programråden, programansvariga institutioner och lärarutbildningsberedningar.

3 Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning av styrningen av ämneslärarutbildningen vid tre lärosäten. Regeringen bedömer att Riksrevisionens rapport kan bidra till att utveckla lärosätenas styrning av ämneslärarutbildningen och förutsätter att de granskade lärosätena tar del av rekommendationerna. För kvaliteten på ämneslärarutbildningarna är det, såsom Riksrevisionen påpekar, viktigt att utbildningarna styrs och organiseras på ett ändamålsenligt sätt internt på lärosätena. Hur lärosäten väljer att göra detta är dock en fråga för varje lärosäte och deras ledningar, och lärosätet måste hitta den struktur och styrning som passar den egna verksamheten bäst.

Det är en högt prioriterad fråga för regeringen att alla barn och elever ska få möta kunniga och kompetenta lärare, oavsett skolform eller var i landet man bor. Regeringen lägger stor vikt vid arbetet för att få fler att vilja bli och förbli lärare och omfattande insatser har genomförts, bl.a. när det gäller lärarutbildningarna.

För att möta den stora lärarbristen och utbilda fler lärare har under de senaste åren stora satsningar gjorts på att bygga ut lärarutbildningarna och KPU vid universitet och högskolor i hela landet. Satsningar har också gjorts för att universitet och högskolor ska kunna erbjuda fler relevanta sommarkurser, med prioritet för kurser inom lärarutbildningen. Regeringen har även initierat en rad andra åtgärder för att fler högskoleutbildade ska kunna ställa om till ämneslärare, såsom att införa en särskild KPU för forskarutbildade och att studenter på KPU har fått rätt till den högre bidragsnivån inom studiemedlet. För att fler obehöriga lärare ska kunna bli behöriga har regeringen också satsat på att förstärka den särskilda vidareutbildning för lärare som gör det möjligt för obehöriga lärare och förskollärare som arbetar att läsa in en behörighetsgivande lärar- eller förskollärarutbildning.

Det har vidare gjorts en rad insatser för att stärka kvaliteten i lärarutbildningarna. Bland annat har ersättningsbeloppen för lärarutbildningar och utbildningar inom samhällsvetenskap, humaniora, teologi och juridik höjts för att möjliggöra fler lärarledda timmar på utbildningar inom dessa områden. Ersättningarna för verksamhetsförlagd utbildning inom lärarutbildningen har höjts och verksamheten med särskilda övningsskolor och övningsförskolor, som syftar till att öka kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen, har utökats och permanentats. Satsningar har också gjorts på att stärka forskningsanknytningen inom lärar- och förskollärarutbildningen, bl.a. genom en satsning på forskarskolor för lärarutbildare.

Regeringen arbetar nu vidare med en rad ytterligare insatser för att stärka lärarutbildningen. Arbetet sker såväl inom ramen för den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, som inom andra processer.

4 Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Skr. 2020/21:61

Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer riktar sig till lärosätena. Regeringen förutsätter att de berörda lärosätena tar del av rekommendationerna för att utveckla styrningen av ämneslärarutbildningen och avser inte att vidta några åtgärder till följd av rapporten.

Med denna skrivelse anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Att styra utbildning till ämneslärare – en granskning av Högskolan i Gävle, Linné- universitetet och Stockholms universitet (RiR 2020:15)

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61

Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Skr. 2020/21:61
Bilaga

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 10 december 2020

Närvarande: statsrådet Johansson, ordförande, och statsråden Lövin, Baylan, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eriksson, Linde, Ekström, Eneroth, Nilsson, Ernkrans, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Ernkrans

Regeringen beslutar skrivelse Riksrevisionens rapport om styrning av ämneslärarutbildningen vid Högskolan i Gävle, Linnéuniversitetet och Stockholms universitet